

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 5/2000 vp

Euroopan komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tupakkatuotteiden valmistamista, esittämismuotoa ja myyntiä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 7 päivänä maaliskuuta 2000 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (tupakkatuotteiden valmistus, esittämismuoto ja myynti) (U 6/2000 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Olli Simonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- osastopäällikkö Pentti Karhu, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus
- asiamies Asta Laukkanen, Tupakkateollisuusliitto.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Minimiharmonisoinnin kohteena ovat terva, hiilimonoksidi- ja nikotiinirajoja sekä tupakkatuotteiden kuvausta ja lisäaineiden käyttöä koskevat kansalliset säädökset. Komissio ehdottaa tervan enimmäistasoa laskettavaksi nykyisestä 12 mg:sta 10 mg:aan ja uutena rajoituksena nikotiinille enimmäistasoa 1,0 mg ja hiilimonoksidille enimmäistasoa 10 mg, jotka mitattaisiin kansainvälisen ISO-standardin mukaisesti kuten nykyäänkin. Jäsenmaille jätetään kuitenkin mahdollisuus asettaa tietyin edellytyksin lisävaatimuksia, joita ne pitävät tarpeellisina kansalaisten terveyden suojelemiseksi.

Komissio ehdottaa varoitusmerkkintöjä yhdenmukaistettavaksi ja suurennettavaksi yksityiskohtaisen sääntelyn avulla. Yleinen varoitus katkaisi muutoksen jälkeen Suomessa vähintään 27 % pakkauksen näkyvimmästä pinnasta ja lisävaroitus 27 % toisesta suuresta pinnasta. Haitta-aineiden määrästä savukerasiaan tehtävää merkintää suurennettaisiin 12 %:iin.

Terveellisyyteen viittaavat sanonnat ehdotetaan poistettavaksi paitsi jos jäsenmaa ne nimenomaan sallii. Jos jäsenmaa sallii tällaisen sanan käyttämistä, tällainen päätös tulisi saattaa heti komission ja muiden jäsenmaiden tietoon.

Ehdotuksen mukaan tuottajien tulisi myös ilmoittaa viranomaisille tupakkatuotteissa käytettävistä aineista ja ainesosista ja kertoa niiden vaikutuksista ihmisten terveyteen.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto tukee pääpiirteittäin komission esitystä EU-tason tupakkalainsäädännön kehittämiseksi, jonka tavoitteena on myös kuluttajien terveyden suojeleminen. Tavoitteena tulisi olla mahdollisimman nopea hyväksyminen tukemalla pääsääntöisesti komission ehdotusta.

Valtioneuvosto kannattaa tervapitoisuuden alentamista 10 milligrammaan. Hiilimonoksidin ja nikotiinin raja-arvojen tuominen lainsäädännön piiriin on myös kannatettavaa ihmisten ter-

veyden turvaamiseksi. Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä pitoisuuksien mittausten menetelmien kehittämistä.

Valtioneuvosto kannattaa terveysvaroitusten näkyvyyden lisäämistä. Terveellisyyteen viittaavien sanojen kieltäminen on harkittu Suomessa 1990-luvun alusta lukien, joten yhtenäisen eurooppalaisen käytännön omaksuminen on erittäin tärkeää.

Komission ehdottamien toimien lisäksi valtioneuvosto kannattaa ajatusta, että direktiiviin lisätään vaatimus pakkausten paremmasta jäljittävyydestä salakuljetusta ehkäisevänä toimenpiteenä. Lisäksi on selvitettävä, miten voidaan parhaiten turvata direktiivin mukauttaminen nopeaan tieteelliseen kehitykseen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää ehdotettua direktiiviä yleisesti hyvänä, koska se kehittää lainsäädäntöä kuluttajien terveystietoutta ja kansanterveyden suojelun tasoa parantamaan suuntaan. Direktiivin sisältämä ehdotus savukkeista poltettaessa syntyvän tervan enimmäismäärän pienentämisestä sekä nikotiinin ja hiilimonoksidin vähimmäismäärien määrittelystä laissa on kannatettava uudistus. Enimmäismäärien laskeminen nostaa kansanterveyden suojelun tasoa, koska tervan ja hiilimonoksidin pitoisuudet nostavat myös keuhkosityövän ja sydän- ja verisuonitautien puhkeamisen riskejä.

Tupakanvalmistajille asetettava velvollisuus ilmoittaa tupakkatuotteen ainesosat pakkauksessa lisää kuluttajalle annettavaa tietoa. Hyvänä uudistuksena on pidettävä myös tupakkatuotteiden valmistajalle asetettua velvollisuutta osoittaa, että tuotteeseen käytetyt muut ainesosat ovat niin vähän haitallisia kuin mahdollista kuluttajien terveydelle.

Varoitusmerkinnän oleellinen suurentaminen ja vaatimus sen painamisesta valkoiselle pohjalle selkeyttää varoitusmerkinnän näkyvyyttä.

Tarkat määräykset varoitusmerkinnöistä vähentävät myös mahdollisuuksia kiertää varoitusmerkinnän näkymisvelvoitetta. Varoitusmerkintöjen sisällön kehittäminen lisää myös kuluttajien tietoisuutta tupakoinnin ja tiettyjen sairauksien syy-yhteydestä ja raskauden aikaisesta tupakoinnista aiheutuvista riskeistä.

Tupakkatuotteiden pakkauksissa olevat terveellisyyteen viittaavat sanat "kevyt", "extra" tai "superkevyt" ovat omiaan antamaan kuluttajalle sen kuvan, että ne olisivat muita tuotteita vaaratompia. Tällaiset tuotemerkinnot harhauttavat kuluttajaa ja on erittäin hyvä, että nämä merkinnot voidaan yhtenäisesti kieltää.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta tukee ehdotettua direktiiviä ja kannattaa sen nopeaa hyväksyntää.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 17 päivänä maaliskuuta 2000

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Marjatta Vehkaoja /sd	Pehr Löf /r
vpj.	Timo Ihamäki /kok	Juha Rehula /kesk
jäs.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Päivi Räsänen /skl
	Tuula Haatainen /sd	Sari Sarkomaa /kok
	Saara Karhu /sd	Marjatta Stenius-Kaukonen /vas
	Inkeri Kerola /kesk	Raija Vahasalo /kok
	Niilo Keränen /kesk	Jaana Ylä-Mononen /kesk
	Valto Koski /sd	vjäs. Hannu Aho /kesk.
	Marjaana Koskinen /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

eduskuntasihteeri Eila Mäkipää.